

Digitális kihívások a közművelődésben

Interjú Dr. Lengyel Györgyivel

Hévizi Róbert: *A Nemzeti Művelődési Intézet forgatóstábjára az Innovációs és Technológiai Minisztériumba is ellátogatott, ahol Dr. Lengyel Györgyi miniszteri biztos asszonnyal beszélgetünk. Az első néhány év meghatározó minden gyermek életében, kedves miniszteri biztos asszony, Önnek mi volt az első kulturális élménye, hogyan emlékszik vissza?*

Dr. Lengyel Györgyi: Ének-zene tagozatos általános iskolába jártam első-második osztályos koromban, majd költözés miatt iskolát váltottam, és egy sporttagozatos iskolába kerültem. Hat-hétévesen kaptam az első magyar népzenevel, néptáncsal és hagyományörzéssel kapcsolatos impulzust, a Kodály-módszer eszmei és gyakorlati talaján az alapképzést. Erre az időszakra nagyon szívesen emlékezem, bántott, amikor kiírtak a szüleim ebből az iskolából, mivel így a hangszeres tanulás kimaradt az életemből.

H. R.: *Az ön számára mit jelent a közösség, a közösségi művelődés? Van szerepe az életében?*

Dr. L. Gy.: Most természetesen felsorolhatnám, hiszen közigazgatási államtitkár voltam hat éven

keresztül az Emberi Erőforrások Minisztériumában, az 1997. évi CXL. törvényt és más jogszabályokat, hogyha nagyon ide akarnám idézni. A közösségi művelődés lényege az, hogy a kultúra iránti igényt ébressze fel az emberekben. Magyarországon a településszerkezetből adódóan a 3100 önkormányzatból 1700 település 1000 fő, és plusz 900 település 3000 fő alatti, ahol nagyon-nagyon fontos, hogy legyen közösségi tér. Igaz ez persze a nagyvárosokra is, de ott több szakember tudja segíteni ezt a munkát, kisebb településeken nehezebb ezt a kérdést kezelni. Kistelepüléseken a közösségi művelődés, a közösségi tér biztosítása az egyik legjobb kovásza a település életének. Tehát számomra a hagyományörzéstől kezdve, az igény felébresztésén keresztül, az emberek közösséggé kovácsolásának az egyik legfontosabb szereplője a közösségi művelődés szakembere. Ebben látom az egyik legnagyobb szerepét a Nemzeti Művelődési Intézetnek, hogy ehhez a munkához módszertani, mentori, koordinációs és egyéb segítséget nyújt, annak érdekében, hogy ennek a feladat-

nak egy-egy település meg tudjon felelni.

H. R.: *Hogyan látja, a közművelődésnek, a kultúrának milyen szerepe van a nemzeti összetartozás területén?*

Dr. L. Gy.: Számomra ez evidens, mint a tápláló gyökér nagyon nagy szerepe. Az anyanyelv és az egyház jelentőségét kiemelve az amatőr művészet életben tartásától kezdve a népművészetten át, a közösségformálásig határon innen és túl tagadhatatlan, hogy óriási szerepe van abban, hogy megéljük a magyarságunkat. Az identitás megélése a kisebbségi létben még fontosabb, mint ahogy gondoljuk.

Két évvel ezelőtt az akkori ausztrál nagykövet, Gruber Attila meghívására Ausztráliában jártam több március 15-i ünnepségen, ahol hat vagy hét városban is volt szerencsém megfordulni, és láttam az ott élő magyar közösségek életét. Volt olyan város, Sydney, ahol két közösségi magyar ház is volt, a délvidéki magyarok és az anyaországból bevándorolt magyarok közösségi háza, de együtt és méltóképpen megünnepelték a március 15-i forradalom évfordulóját. Természetesen magyar nyelven verssel, énekkel, néptáncsal, sok gyerekprodukcióval. Tehát nem kérdés, hogy ezt az ünnepet hogyan éljük meg a világ legtávolabbi csücskében is. Egy-két héttel ezelőtt a televízióban láttam egy érdekes és gondolatébresztő dokumentumfilmet, amely egy dél-kelet-brazíliai kisvárosban (Jragua do Sul) játszódott, ott forgatták, egy magyar néptáncsoportról szólt, amit fiatalok alkottak. Ha jól értettem, az őseik – mintegy ezren – Veszprém megyéből vándoroltak ki 1890 körül a jobb élet reményében. Végül kiderült, hogy nem is magyarok voltak tulajdonképpen, hanem magyar svábok, mert az a magyar nyelv, amit átörökítettek a dédunokáikra, jobban hasonlít a németre, mint a magyarra. De őrzik magyar kulturális gyökereiket, magyar hagyományokat tisztelnek, magyarul énekelnek, magyar néptáncot lejtenek és nagyon büszkék a magyarságukra.

H. R.: *Az elmúlt években szakmai kapcsolatban állt a Nemzeti Művelődési Intézettel. Milyen kép rajzolódott ki Önben, hogyan ítéli meg a Nemzeti Művelődési Intézet feladatellátását?*

Dr. L. Gy.: A Nemzeti Művelődési Intézet, azt gondolom, hogy alapításától kezdve az összmagyarság és a nemzet szolgálatában kiválóan végzi a közművelődést támogató munkáját. Ennek egyik nyilvánvaló alkotóeleme a kulturális alapszolgáltatások biz-

tosítása, illetve módszertani segítése. Ehhez minden szükséges eszközzel, infrastruktúrával, szakemberállománnyal rendelkezik az intézmény. A településeken módszertani segítséggel próbálták elindítani a megújuló hagyományok érdekében a különféle programokat, erősíteni a közösségeket, még ott is, ahol csak csírájában létezett a közművelődési munka. A legtöbb településen ez hiánypótló tevékenységként jelentkezett, újrászerveződtek a közösségek és segítségükkel a megtartó értékeink gondozása része lett a hétköznapi napoknak. Számos hagyományos és értékteremtő program meghirdetői és lebonyolítói, gondolok itt az amatőr színjátszó programokra vagy a néptáncsoportokra, hímzőkörökre stb. Tehát a közművelődési munka szakmai támogatása biztosított a Művelődési Intézet részéről. Ez példa nélküli, és minden eszközzel megéri ezt a minőségfejlesztő munkát támogatni.

H. R.: *Ön volt a gondolat elindítója, hogy a Nemzeti Művelődési Intézet új székháza Lakiteleken épüljön fel. Hogyan emlékszik vissza erre az időszakra?*

Dr. L. Gy.: Ez egy összetett kérdés, hiszen messziről kell indulnom. Az előző kormányzati ciklusban volt olyan törekvés, hogy Budapestről egy-egy államtitkárság, vagy intézmény kerüljön vidékre. Így került például a vidékfejlesztési államtitkárság Kecskemétre. Másrészt egybeesett azzal a másik elképzeléssel, hogy a központi hivatalok és háttérintézmények létjogosultságát meg kellett vizsgálnunk. A Budai Vigadó felújítása kapcsán pedig ki kellett költöznie a Nemzeti Művelődési Intézet irodáinak, és a tervek nem tartalmazták a Nemzeti Művelődési Intézetnek a visszaköltözését. Éppen ezért komolyan felvetődött, hogy hogyan tovább.

2003-tól a Polgári Magyarországiért Alapítványnak voltam az

igazgatója – akkreditált képzési programjaink voltak: országgyűlési képviselőknek, választókerületi elnököknek, önkormányzati képviselőknek, polgármestereknek –, és a képzési helyszínünk gyakran Lakiteleken, a Népfőiskolán volt.

Abban az időben a Nemzeti Művelődési Intézet szintén a Lakitelek Népfőiskolán tartotta a konferenciáit, képzéseit, szakmai tréningjeit. A két szervezet Kárpát-medencei küldetése, értékelésben betöltött szerepe, közösségépítő tevékenysége több ponton találkozott. A szervezetek vezetői aktív munkakapcsolatban álltak egymással, ismerték a helyszínt.

A székház nélkül maradt Nemzeti Művelődési Intézet elhelyezésére hosszú távú, megnyugtató megoldást kellett találni. Olyan megoldást, amely minden szempontból a szakma megerősítését szolgálja, amely további külföldi partnerkapcsolatokat generál, szellemiségében a nemzeti kultúrát erősíti, s egyben olyat, amelynek feltételeit költségvetési szinten is hosszú távra meg tudjuk teremteni. A két szervezet között fennálló szinergikus feladatellátás és évtizedes együttműködés okán Lezsák Sándor elnök úrral és Závogyán Magdolna főigazgató asszonnyal, akkor helyettes államtitkárral, közösen javasoltuk a Kormánynak, hogy a Nemzeti Művelődési Intézet székháza Lakiteleken épüljön fel.

H. R.: *Munkájánál fogva, mint ahogy említette, rálátott több területre is. A Nemzeti Művelődési Intézettel is többször kapcsolatban volt, többször segítette a munkáját. Melyek voltak ezek?*

Dr. L. Gy.: Az összes ágazat, az összes háttérintézmény munkáját segítenem kellett. Két erőt próbáló feladatot emelnék ki, a közművelődési szakemberek képzése, illetve a kulturális közfoglalkoztatás elindítása, olyan volumenű munkák voltak, amelyeket a sikerre vitelhez teljes szívvel kellett támogatni.

Nekem kellett biztosítani minden feltételt a munkájukhoz. Ez is a közigazgatási államtitkár feladata. Ugyanolyan fontos intézmény volt a Nemzeti Művelődési Intézet, mint a többi minisztériumi háttér-intézmény. Örülök, hogy a rendelkezésre álló eszközeimmel és szakmai tudásommal támogathattam őket mind a hétköznapi munka során és az extra kihívást jelentő feladataikban is.

H. R.: *Ha a székházra visszatérünk, a gondolat mára megvalósult, 2018. június 28-án megtörtént az alapkövetétel, és 2020 tavaszán pedig birtokba vették a szakemberek az új székházat. Milyen gondolatok fogalmazódnak meg önben ezek után, hogy ott az új székház?*

Dr. L. Gy.: Az első, ami eszembe jut, hogy jó úton járunk, hiszen az ötletem tulajdonképpen már megvalósult. Tavaly október végén voltam utoljára Lakiteleken, akkor még az épületet kívülről, félkész állapotban láttam. Szívesen emlékszem vissza arra, hogy pont délután kezdődött a Művelődési Intézet egy programja, mintegy 200-250 pedagógus továbbképzése valósult meg a Lázár Ervin program keretében. Lezsák elnök úr megkérdezte, hogy van-e kedvem beülni az előadásokra. Mivel akkor már az Innovációs és Technológiai Minisztériumban dolgoztam, és kicsit távolabb kerültem ettől a területtől, hiányzott a kultúra és a közművelődési légkör, örömmel mondtam igent. Kiváló előadásokat hallgattam végig, hiszen Lezsák elnök úr, Vidnyánszky Attila, Fekete Péter államtitkár úr és Závogyán Magdolna főigazgató asszony előadását is végighallgattam, és nagyon jó érzés volt egy kicsit beleszippenni, visszacsippenni újra ebbe a világba.

H. R.: *Magánemberként a kultúrának melyik ágát kedveli a legjobban?*

Dr. L. Gy.: Mindenevő vagyok, olyan iskolákba jártam Szegeden,

ahol ezt az igényt felébresztették bennem. Amikor iskolás voltam, sokan hajlamosak voltak az ének-zene, a rajz – de még a testnevelést is idesorolhatnám – tantárgyakat átlagjavító jegyként fölfogni. Sokszor megesett, hogy egy elmaradt matematika órát, dolgozatot az énekóra terhére pótolták be az iskolában. Nem tartom helyesnek ezt a megoldást, mert felnőttként az is befolyásolja életminőségünket, hogy a gyermekkorunkban felébresztették-e az igényt a művészet, a zene, a kultúra iránt. Ha az emberben kialakul az igény az éneklés, a koncertek, a rajzolás, a képzőművészet, a színház, az olvasás és a sport iránt a pedagógusok és a szülők segítségével, akkor gazdagabb lesz az életünk. Sokat olvasok, nagyon sokat járok színházba, ha lehet – sajnos ebben az évben ezt nem mondhatom – koncertekre, illetve a képzőművészet is a szívem csücske. A járvány miatt most az interneten követem ezeket az eseményeket, mint ahogy sokan mások. Remélem, ha a helyzet normalizálódik, akkor újra találkozhatunk a színházakban, koncerttermekben, kiállításokon és azt gondolom, hogy erre nagyon sokan várunk.

H. R.: *Egy folyamatosan változó világban élünk, alkalmazkodni*

kell a körülményekhez. Milyennek képzeled el a magyar kultúra, a közművelődés jövőjét? Milyennek szeretné látni?

Dr. L. Gy.: A XXI. században nyilvánvaló, hogy a közművelődésnek is formálódnia kell. A digitális technológia rohamos fejlődésével a közművelődés is átalakul. Erre fel kell készülni, hiszen ami a XX. század közepén vagy végén igaz volt, ma már nem az. Ebben a rohamosan gyorsuló, fejlődő világban új szokások honosodnak meg. A fiataloknál látom, hogy mennyire fogékonyak az új megoldások iránt, és azt gondolom, hogy a közművelődés előtt az egyik legnagyobb kihívás, hogy erre választ adjon. A szakemberképzésnek is olyan irányba kell eltolódnia, amely a XXI. századi igényeket kielégíti. Az Innovációs és Technológiai Minisztérium ebben elkötelezett, de a Nemzeti Művelődési Intézetnek is kihívás, hogy ezekre a kérdésekre is próbáljon megfelelő szakmai válaszokat adni, hiszen a digitális technológia rohamos fejlődése előbb-utóbb a legkisebb településen is olyan változásokat hoz, amely azt gondolom, hogy mindenképpen alapvetően módosítja a közművelődésnek a megszokott sztereotip irányait.

DR. LENGYEL GYÖRGYI orvos, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának volt kabinetfőnöke, a Szövetség a Polgári Magyarországért Alapítvány szervezési igazgatója, később annak igazgatója. 2011-től 2012-ig a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal kormány megbízottja. 2012-től kezdődően hat évig az Emberi Erőforrások Minisztériumának közigazgatási államtitkára, jelenleg az Innovációs és Technológiai Minisztérium miniszteri biztosa.